

Проф. д-р ЯР СЛАВУТИЧ

РОЗМОВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

*Доповідь, виголошена на VI-їй конференції ОУПК
26-го серпня 1961-го р. в Торонті*

Цю книжку
придбав для бібліотеки
К. Малагучук

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ КАНАДИ
Торонто

1961

(Доповідь, виголошена на VI-їй конференції ОУПК 26-го серпня 1961-го року в Торонті)

Методика навчання завжди зумовлюється певними обставинами. В Україні навчання грамоти починається з того, що діти вже знають і вживають кожного дня. Досить переглянути букварі Л. Деполовича та Н. Гов'ядовської, щоб переконатися в тому, що це підручники для україномовних школярів. Те саме треба сказати й про "Український буквар" д-ра Костя Вагилевича, в якому ролю слів часто виконують малюнки, при чому, раніше не пояснені. Напр., на стор. 18 букваря Вагилевича, отже на початку книги, зустрічаємо такі речення:

У тата с (+ малюнок сокири).

У мами є (+ малюнок віника).

Учень додає відповідні слова, себто перекладає гіерогліф. Ясна річ, такий метод навчання природний і не викликає жодних застережень, якщо дитина живе в оточенні української мови і, самозрозуміло, знає згадані або сугеровані слова зі щоденного вживку.

Так ми приходимо до питання, чи наші діти мають україномовне оточення. Якщо ж ні, то який метод навчання застосовувати? Метод Деполовича - Гов'ядовської - Вагилевича чи якийсь інший? Перш за все, треба сконстатувати, що живемо в оточенні не української, а англійської мови. Якщо батьки вдома щодня говорять по-українському, діти знають і практично вживають нашу мову. Навіть знають її краще, ніж англійську — звичайно, в дошкільному віці. Як тільки дитина переступить поріг канадської чи американської школи, де вона проводить п'ять днів на тиждень (до цього додаймо ще англомовну вулицю), справа різко змінюється: на перше місце висувається англійська мова, українська відступає на задній план. Ні українська стихія в родині, ані рідна школа чи тижневі курси українознавства, що б ми не робили, не можуть порятувати першотності української мови в наших специфічних обставинах. Таким чином, треба зробити висновок: будучи двомовними, наши діти знають англійську мову краще, ніж українську, вже від сьомого - восьмого року життя. Винятки можуть бути, але їх знайдеться дуже й дуже мало. Я спеціально досліджував цю справу, говорив і з батьками, і з дітьми, маю її також у своїй родині. Як правило, діти українців орієнтуються в англійській мові легше і швидше, ніж в українській.

Який же метод застосовувати для навчання української мови в наших специфічних обставинах? Старий метод Деполовича — Гов'ядов-

ської, що існує в Україні як природній і самозрозумілій, а також його продовжуває, метод Вагилевича, для успішного навчання української мови в англомовному оточенні не надається. Чому? Тому, що треба спочатку навчити англомовного (або переважно англомовного) учня, як слова "сокира" чи "віник" пишуться й вимовляються, а тоді вже подавати речення за методом Вагилевича. В протилежному разі учень буде дивитися на малюнок сокири чи віника і не знатиме, як намальовані речі називаються.

До цього треба додати ще одну важливу проблему. Кожна мова складається зі своєрідних, типових тільки для неї, зворотів чи ідіом. Учні можуть знати всі, або майже всі, слова на означення якогось поняття, але не вміти вживати ідіоматичних висловів. Дуже часто доводиться чути буквально таке:

"Я поклав пальто на плечі" (замість "я одягнув пальто").

"Мати поклала чашки на стіл" (замість "мати поставила чашки на стіл") і т. п.

Ще гірше, коли неідіоматичні вислови трапляються в підручниках. Напр., у "Марусі" І. Киріяка "телятко риче" (1959, стор. 53), а не "ме-кає", як це треба сказати нормативною мовою. Там же для початкового навчання рекомендується вислів, із одним інправильним наголосом, "ци-лу діИнку" (стор. 37) замість регулярного "весь день"; при чому слова "день" у підручнику "Маруся", взагалі немає. Що ж важливіше для початкового навчання — "днинка" чи "день"? Безумовно, "день"; а "днинка" може почекати аж до третього-четвертого року навчання, якщо буде копечна потреба, зумовлена прислів'ям чи уривком із твору клясника.

Таким чином, приходимо до переконання, що для початкового навчання української мови в англомовному оточенні треба давати добірну основну лексику зі щоденного вживання. Слова, емоційно забарвлені, чи слова синонімічного ряду можна давати лише для тих дітей, що навчаються української мови третій або й четвертий рік. Звичайно, середньошкільні юнаки чи студенти університету можуть мати такі слова на другому році навчання чи навіть наприкінці першого.

Тепер звернімося до наших, на мій погляд, найкращих підручників. Я маю на увазі читанки, складені ред. П. Волиняком. Добрий знавець української нормативної мови, Волиняк повибираував із творів клясиків і сучасних письменників зразкові уривки оповідань, віршів, нарисів тощо. Для україномовних школярів це, справді, добре хрестоматії. Але чи налаштовуються вони для початкового навчання наших переважно англомовних учнів? Я певен, що ні. Найелементарніші вислови зі щоденного вживання в них незаступлені або розкидані по текстах так, що їх нелегко знайти. Тому учні, що перечитають усі читанки Волиняка, що набудуть, справді, багато знань з української мови та літератури, будуть і далі вживати в щоденній практиці ненормативних висловів типу "я поклав пальто на плечі" (замість "я одягнув пальто"). Хібащо батьки навчать їх цих висловів. На жаль, не всі й батьки говорять нормативною мовою.

Що читанки Волиняка, які б добре вони не були, а також підручники Шкільної Ради УККА не надаються для наших англомовних (або переважно англомовних) школярів, може посвідчити такий випадок, що

стався в моїй присутності. Учениця курсу українознавства в Едмонтоні досить вправно прочитала речення з читанки для другої класи "Барвінок" (1955, стор. 25):

"Страшений, патлатий, важкий ведмідь навідався до них".

Справді, дуже добре, пластичне речення для дитини, що говорить українською мовою. До речі, це з класичного оповідання Марка Вовчка. Ale ця десятирічна учениця четвертої класи (пригадаймо, що "Барвінок" призначено для учнів другої класи) зразу ж поставила кілька запитань:

— Що таке "страшений"? Чому не "страшний"? Що таке "патлатий"? Що значить "навідався"?...

На щастя, вчитель був дуже добрій, старий канадець, і дав вичерпні пояснення англійською мовою, але це забрало більш як п'ять хвилин. Побідне сталося з наступними реченнями, в яких були звороти: "спутана птиця", "рученки у жаху, у страху зчепилися". Тут пояснення забрали вже більше часу... Англомовні учні прочитали ледве пів-сторінки за цілу годину, бо в кожному реченні цього прекрасного оповідання була лише половина зрозумілих, регулярних слів, а решта стала для них непроходними хащами. Читання гарного оповідання, багатого скарбами української мови, таким чином, перетворилося в пояснення слів "страшений", "патлатий", "навідався", "жах" і "страх" та яка різниця між ними, "рученки" і "руки"... Сидячи в кутку класи, я подумав, що це студенти відчитують текст на маянському камені. За поясненнями незнаних, ніколи не чутих слів, згубився зміст цікавого оповідання. Висновок: лексика оповідання для цієї класи була невідповідною.

Після перерви я попросив у вчителя дозволу поставити учням кілька запитань. Я відчинив і зачинив двері і запитав, що я зробив. Ніхто з двадцяти присутніх не зізнав, як треба було назвати цей процес. Отже, учні не знали, як сказати по-українському: You have opened the door. You have closed the door. Помітивши в одного учня сорочку без гудзика, я запитав: "Що йому треба зробити?" Ніхто з присутніх не вмів сказати: "Треба пришити гудзик". Найкраща відповідь була така: "Треба додати батон".

Уже після лекції ми довго говорили з учителем, і він цілком погодився, що замість читати текстуально тяжкі оповідання було б значно краще подати цим учням вислови у формі запитань і відповідей, напр.:

- Що ви робите?
- Я зачиняю (відчиняю) двері.
- Що ви робите тепер?
- Я одягаюся (роздягаюся).

При цьому добре використати ще й наочне приладдя, напр., макет годинника. "Котра година?" — питав вчитель, переводячи стрілку, а учні відповідають по черзі: "пів на другу", "чверть на третю", "за десять хвилин четверта", "дванадцять хвилин на п'яту" і т. д.

Таким чином, учитель признав мені рацію, що учні спочатку повинні навчитися елементарних висловів зі щоденного вжитку, а вже потім

переходити до читання казок чи оповідань. Коротше кажучи, спочатку треба давати нашим школярам тексти з активними, регулярними словами, а потім, коли учні навчаться елементарно говорити, подавати вже й пасивні — "навідався" замість "прийшов", здрібнілу форму "рученечки" замість регулярного слова "руки" і т. д. і т. п. Гадаю, що й присутні на цій конференції згодяться зі мною, що навчання за методом читання складних текстів, як це робиться в нас майже скрізь, є малим або й ніяким успіхом.

Що ж робити, щоб у наших специфічних імміграційних умовах успішно навчати української мови? Я сам працював п'ять років у школі українознавства в Філадельфії, віч-на-віч бачив недоцільність старого методу, що складається з читання, вивчення граматики і т. п. засобів. Але до 1955-го року я сам не зінав виходу з ситуації, що склалася. Саме в цьому році я познайомився з розмовним методом навчання в американській військовій школі мов у Монтереї. Тільки тоді зрозумів його виняткову вартість і вирішив написати підручник, який відповідав би всім вимогам самого цього методу. Мій двомовний підручник *Conversational Ukrainian*, що з'явився 1959-го року й швидко розійшовся — це не копія методу, що вживався і вживається тепер у багатьох школах і коледжах Америки й Канади, це лише творча адаптація згаданого методу, відповідне пристосування його до особливостей української мови. Цього року з'явилось друге видання моого підручника накладом 5.000 примірників.

Розмовний метод навчання полягає передусім у тому, що учень або студент уже з перших днів у класі, як тільки познайомився з абеткою, починає говорити, себто грati ролю, згідно з поданим діялогом. Один із рецензентів моого підручника, проф. П. Ковалів, так висловився про цей метод: "З методичного боку це досить цікаво й зручно, бо під час лекції студенти відразу включаються в живу розмову" ("Київ". 1960, ч. I. ст. 47). Читання і граматика відходять на задній плян, бо, як відомо, граматика завжди була, є і буде для учнів "нудним" предметом.

Діяlogи — основа розмовного методу навчання мови. Діяlogи будується так, що учень отримує певну кількість висловів на теми зі щоденного життя: школа, дім, церква, крамниця, сіданки, обіди й вечери, частини тіла, лікар, аптека, пошта, телефон, театр, автобус, авто, музей, полювання, сільське господарство, промисловість, назви днів і місяців і т. д. і т. п. Пізніше, протягом другого й третього року навчання, подаються розмови на теми з історії та географії України, з української літератури й мистецтва тощо. Отже, основні знання про Україну подаються спершу у формі діяlogів, а вже потім у формі нарисів чи статей.

Практично це виглядає так: учитель проказує речення; учні повторюють спочатку хором (бо так сміливіше!), а потім поодинці; учитель шліфує вимову; учень повторює, в разі потреби, двічі або й тричі; після цього, читаючи діяlogи, учні грають свої ролі по черзі — один питает, другий відповідає. При цьому треба пильнувати, щоб кожен учень мав змогу питати й відповідати позмінно. Якщо школа має доступ до мовної лябораторії, ролю вчителя може виконувати платівка або тасьма із запи-

сом діялогу, на якій є павзи для повторення речень. Ось уривок із діялу-
гу:

МАРІЯ: Що це?
НАДІЯ: Це книга.
М.: Що тут?
Н.: Тут стіл.
М.: Що там?
Н.: Там словник.
М.: Що ви бачите тут?
Н.: Тут я бачу перо.
М.: Що ми бачимо там?
Н.: Там бачимо газету (стор. 11).

Власне кажучи, основна різниця між старим і розмовним методами полягає в тому, що за старим методом починають із граматики, а за роз-
мовним починають розмовою — кінчають граматикою.

Звичайно, кожне з цих речень у моєму підручнику перекладене анг-
лійською мовою. Учень мас змогу порівняти обидва відповідники — український і англійський, а також запам'ятати ідіоми, напр., "щодо мене" — as far as I am concerned, "на мою думку" — in my opinion і т. п.

Коли учні опанують основи української фонетики, себто навчаються вимові українських звуків, повторення хором не треба робити. Натомість треба влаштовувати вільні розмови під керівництвом учителя, очевидно, на вже відомі теми діалогів. Завдання учителя в такому разі — поправляти будову речень і шліфувати вимову.

У моєму підручнику читання подається на другому місці, майже зав-
жди воно перефразовує діалог. Читання, в разі потреби, можна перекла-
дати англійською мовою, але не обов'язково. Аж після цього приходить
граматика, очевидно, в дуже спрощеному викладі. На першому — дру-
гому роках навчання цього матеріялу вистачає. Повністю граматика по-
дається пізніше — при глибшому й ширшому вивченні української мови.
У моєму підручнику наприкінці книги вона пояснюється вже українською
мовою.

Чи є в нас посібники для такого розмовного методу навчання, який я, власне, пропагую? Покищо видано лише згаданий підручник, *Conver-
sational Ukrainian*, для учнів середньої школи, себто для юнаків і юна-
чок віком 15-18 років. Його можна вживати в коледжі чи в університеті,
а також для самоосвіти. Якщо учні вже говорять по-українському, першу
частину моого підручника можна з успіхом застосовувати навіть для двад-
цятирічних. Це допоможе їм наблизити свою мову до загально устален-
их сучасних норм, яких, на жаль, не всі вчителі українських шкіл до-
тримуються. Але я склав уже *Basic Ukrainian* — підручник для тих, що зовсім не знають української мови. Його можуть уживати англомовні
восьми-двадцятирічні діти і дорослі. Сподіваюся, що знайдеться вида-
вець і для цього дуже елементарного підручника, який матиме лише 700
найуживаніших слів.

Я можу приготувати також підручник "Розмовна мова", призначений для україномовних учнів, якщо в цьому буде потреба.

Перевага розмовного методу навчання очевидна й незаперечна. За його допомогою учні навчаються елементарних зворотів української мови, що їх уживаємо кожного дня. Таким чином, українська мова стає активним чинником у родині, на вулиці при зустрічі, в українській крамниці, в клубі, в церкві і т. д. На мій погляд, розмовний метод навчання в умовах двомовності, як також для опанування будь-якої чужої мови, незаступний. Він дуже добрий для інтенсивного навчання. За один лише рік учень або студент навчиться елементарно говорити.

Тепер варто зупинитися на тому, якої розмовної мови навчати. Адже розмовна мова має свої особливості, вона відрізняється від мови красного письменства і від мови часописів. У цій справі не може бути двох думок, — наших дітей треба навчати доброї нормативної мови й вимови. Засмічування діялогів чужими словами, невластиві мовні звороти, неправильні наголоси, — усе це тільки шкодить українській мові. Якщо ми будемо допускати чужі впливи, наша мова втратить своє індивідуальне обличчя. Таке вже сталося, напр., у Югославії: бачванські й керестурські українці за яких двісті років так засмітили свою лексику і фразеологію, що їхня українська мова фактично стала діялектом сербської мови. Щоправда, цьому сприяла настанова офіційних урядових чинників. Але ж ми живемо на вільній канадській землі, нас ніхто не змушує цуратися чистоти рідної мови.

Існує загроза, що всі оці "віндови" й "гари", "штепси" й "порчі" за якийсь час перетворять і нас на керестурських українців. Уже їй тепер спостерігаємо таке дивне явище, що діти соромляться діялекту своїх батьків і цураються української мови. На жаль, у нас не тільки з боку громади, а й з боку мовознавців не має рішучого опору супроти засмічення української мови англійськими покручами. Більше того, знаходяться окремі люди, що пишуть трактати про вплив англійщини, що складають словники з "віндов" і "гар", "штепсів" і "порчів", щоб ними компромітувати себе в очах мовознавців інших країн.

Наспіля вже крайня пора оголосити тотальну війну тим часописам, що узаконюють псування української мови.

Я стою на засадах поміркованого пурізму. Якщо в нашій мові є повнозначні слова "обрій" і "особистий", то нема потреби вживати запозичення "горизонт" і "персональний". Чужі слова можна толерувати тільки тоді, коли в нашій мові немає для них відповідників. Гадаю, ніхто не буде вилучати "авто", "театр", "клуб" і т. п. запозичення, бо вони міцно закоренилися в нашій мові, бо для них покищо немає чисто українських відповідників. Можна лише бажати, щоб наші письменники й мовознавці створили такі слова, як чехи — divadlo, а серби — "позорище" на означення театру. Тим часом, треба задовольнятися тим, що вже усталося.

Мова підручників повинна бути чиста, зразкова і традиційна. Не можна допускати до діялогів і маловідомих новотворів. Це вже царина красного письменства. Коли новотвір стане загально вживаним, тільки

тоді можна дати йому право громадянства. Інакше наші діти повиростають, поїдуть в Україну і не розумітимуть українців.

Фразеологія — не менше важлива ділянка, ніж лексика. Ще й досі покутують у нас такі вислови: "книги на українській мові" (русицм) і "книги в українській мові" (полонізм і германізм). Тим часом, чисто українським відповідником є вислів "книги українською мовою". Подібних прикладів можна навести безліч. І це в той час, коли навіть у Києві, не зважаючи на русифікаційний тиск, українські мовознавці дають добре нормативні словники та інші мовознавчі праці. Маю на увазі передусім "Словник наголосів" М. Погрібного і "Короткий словник синонімів української мови" П. Деркача. Звертаю також увагу на те, що в київській "Вітчизні" друкуються багатоці матеріали до синонімічного словника, зібрані А. Багметом, а в харківському "Пропорі" І. Вирган та М. Пилинська вміщують просто неоцінений "Російсько-український фразеологічний словник", де широко використовують кращі здобутки українського мовознавства. Так, у боротьбі проти російського комуністичного зайдання наші письменники та мовознавці жертовно трудяться над збереженням багатства української мови, над її закономірним розвитком. Нашим учителям треба використовувати осяги братів і сестер в Україні, очевидно, відкидаючи накинені Москвою ворожі ідеологічні настанови.

Справа правопису — дуже болюча справа. Про його унормування найбільше кричать ті часописи, що йдуть самопасом, не дотримуючись жодного правопису. І це в той час, коли правописні норми 1929-го р., складені спеціально створеною комісією, відповідають українській ортографії, а також морфології та синтаксі. Як свідчать учасники, цей правопис творився у вільних умовах. Треба лише внести деякі поправки до правопису чужомовних слів та географічних назв. Можна навіть видати якийсь порадник у цій справі. Уявімо собі, що УВАН чи НТШ видадуть по-правлений правопис. Чи будуть його дотримуватися? Біда в тому, що в нас с багато малописменних редакторів і вчителів, які мріяють українську мову мірилом свого загумінку: моя мати, мовляв, так не говорила.

Хочу тут зазначити, що й моя мати-херсонка не говорила так, як вимагає нормативна мова. Вона називала яйця лише "крашанками", хоч вони були білі; "яйця" були для неї сороміцьким словом. Коли ж я поправляв її, то вона дуже гнівалася і кричала на мене: "Мусю тя набити" (замість "Мушу тебе набити"). Якщо ж я не захищаю мови своєї матері, хоч яка вона мені рідна й дорога, і вже зі шкільної лавки прагну вживати тільки нормативної мови, то чого не роблять цього інші? Я поступився "херсонським" діялектом заради загальноукраїнської норми. Це дає мені підставу вимагати й від упертих захисників галицького загумінку, щоб вони також поступилися. До речі, так званий галицький загумінок у Галичині, мабуть, уже й не існує. Нове покоління більш як 15 років навчається нормативної мови й вимови — деструктивні польсько-німецькі нашарування там уже назавжди вимирають.

Взагалі кажучи, мовці центральних і східніх земель більше дбають про нормування мовожитку, ніж мовці західніх земель. У 1937-му р. я, тоді дуже молоденький студент, збираючи фолклор по Україні, записав

на Полтавщині від старої-престарої бабусі буквально таке: "ВсЕньке нЕ-бо задубАсилось — моквА будЕ" (усе небо захмарилось — буде дощ). У цьому реченні нормативне лише одне слово "небо", а решта — діялекти. Але тепер жодному освіченному полтавцеві не спаде на думку оборонити мову й вимову згаданої бабусі, бо здоровий глузд підказує, що її мова — не норма мовожитку. Натомість, мовці західних земель менше згідливі, бо ще й досі переважно не визнають того, чого не чули в своїх селах.

Ясна річ, таких слів, як "моква" і "задубасилось" не можна допускати до діялогів при навчанні за розмовним методом. Для них с інше пристановище — українська діалектологія.

Учасники конференції напевні вже помітили, що поруч з'ясування розмовного методу навчання я висловив кілька думок і з приводу наших завдань узагалі. Я не пропоную заборонити старий метод навчання, що складається з "зубріння" граматики й читання. Якщо знайдуться серед нас уперті консерватисти, захисники старого, нехай продовжують навчати по-старому. Можуть з'явитися серед нас і творці нових, ніколи нечуваних, запроваджень. Що більше методів, то краще — більший вибір. Отже, повторюю, я не пропоную завести розмовний метод навчання як єдиний, універсальний, що мас назавжди витиснути інші методи. Я лише вказую на його виняткову вартість, на його виняткову ефективність у наших імміграційних обставинах. Сама логіка підказує, що розмовний метод навчання доцільніший за інші, зокрема при початковому навчанні в обставинах двомовності. Це розуміють, можливо, підсвідомо, також інші педагоги. Напр., Вагилевич, пропонуючи "фонологічний" метод, робить широкий крок у напрямку до розмовного методу навчання.

Гадаю, що цих кілька думок у моїй доповіді, яку я подаю на розгляд учасників конференції Об'єднання Українських Педагогів Канади, не проминуть без відгуку, а викличуть зацікавлення, бо треба ж рятувати масовий відхід українських дітей від української мови, від своїх батьків, від українства взагалі. В цьому винні наші обставини, винні й ми самі, що не можемо затримати наших дітей при собі. Зокрема я дуже хочу, щоб із мосю доповідю познайомилися батьки, бо тільки при співпраці родини й школи ми зможемо зберігати й розвивати українську мову, спадщину предків, найдорожчий скарб української нації.

УВАГА! ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА! УВАГА!

CONVERSATIONAL UKRAINIAN

Second Revised Edition

by

Dr. YAR SLAVUTYCH

Підручник д-ра Яра Славутича схвалено до вжитку в середніх школах Альберти, в багатьох каледжах та університетах і в школах україноznавства. Є в ньому діялоги, тексти для читання, граматика, вправи та словник. Подано основні відомості про Україну. Обидва томи в одній книзі у полотняній оправі — разом 624 стор. — Ціна \$7.00

ДЛЯ БІБЛІОТЕК І ШКІЛ ЗНИЖКА!

"From every point of view Slavutych's textbook is excellent".
Professor Roman Smal-Stocki.

"Dialogues, reading selections, and inflectional paradigms are copious and skilfully prepared" — Professor Watson Kirkconnell.

"This textbook is by far the best of its kind ever to appear in the western hemisphere" — Professor Orest Starchuk.

"Кожна лекція починається з діялогу, а радше, кожна тема опрацьована в формі діялогу. З методичного боку це досить цікаво й зручно, бо під час лекції студенти відразу включаються в живу розмову. Потім подається уривок для читання... короткі відомості з граматики... домашнє завдання і словник... в граматичному оформленні... Такий зміст книжки, що в цілому спровадить враження методично добре опрацьованого підручника, з різноманітним і цікавим матеріалом та з живим викладом цього матеріалу і вмінням подавати його в формі діялогу, що дуже важливе для практичного вивчення мови. Цінне те, що матеріал підручника зв'язаний з Україною, її життям, географією, історією та природними багатствами..." (Проф. П. Ковалів).

"Високу якість мови підручника збільшує її прозорий, легкий, справді підручниковий мовостиль. Слід також відзначити майстерно побудовані діяlogи... Дуже добре продумана в підручнику тематика дидактичного матеріалу... охоплено всі відомості про Україну, історію й географію України, українське письменство, українську культуру взагалі, її промисловість... А в цілості це складається на якусь маленьку енциклопедію україnoznavstva". (Проф. В. Чапленко).

Замовляти:

GATEWAY PUBLISHERS, LTD.
c/o Yanda & Gregory
307 Royal Trust Bldg.
EDMONTON, ALBERTA

